

سلسله کنفرانس های علمی

مدیریت پژوهش

بارویکرد پژوهش شناسی

نخستین کنفرانس: وظایف و فرآیندهای مدیریت پژوهش برای دستیابی به علم نافع

تهران - ۲۰ دی ماه ۱۳۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان :

ارزیابی مقایسه ای راهبردها و عوامل موثر بر فرایند کاربست دانش
(ترجمان دانش) در پژوهش های کاربردی دانشگاه علوم پزشکی شیراز
از نظر پژوهشگران و کاربران در سالهای ۸۳-۸۷
توسط:

صنم حائری ، کارشناس ارشد مدیریت آموزشی حوزه معاونت
پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

دکتر پرویز ساکتی

دکتر امید فاضل زاده

دکتر جعفر ترک زاده

دکتر علی پوست فروش فرد

مقدمه

KTE کاربردست دانش (ترجمان دانش) فرآیندی است که تسهیل گر نشر، کاربردی کردن و کاربردست نتایج پژوهش های نوین جهت استفاده ذینفعان می باشد. که شامل طیف وسیعی از ذینفعان و مخاطبان از جمله سیاستگذاران و متخصصین می شود.

لازمه کاربردست دانش **تعامل** بین پژوهشگران و کاربران می باشد.

بیان مسئله

۱- تولید دانش

۲- انتقال و درک دانش

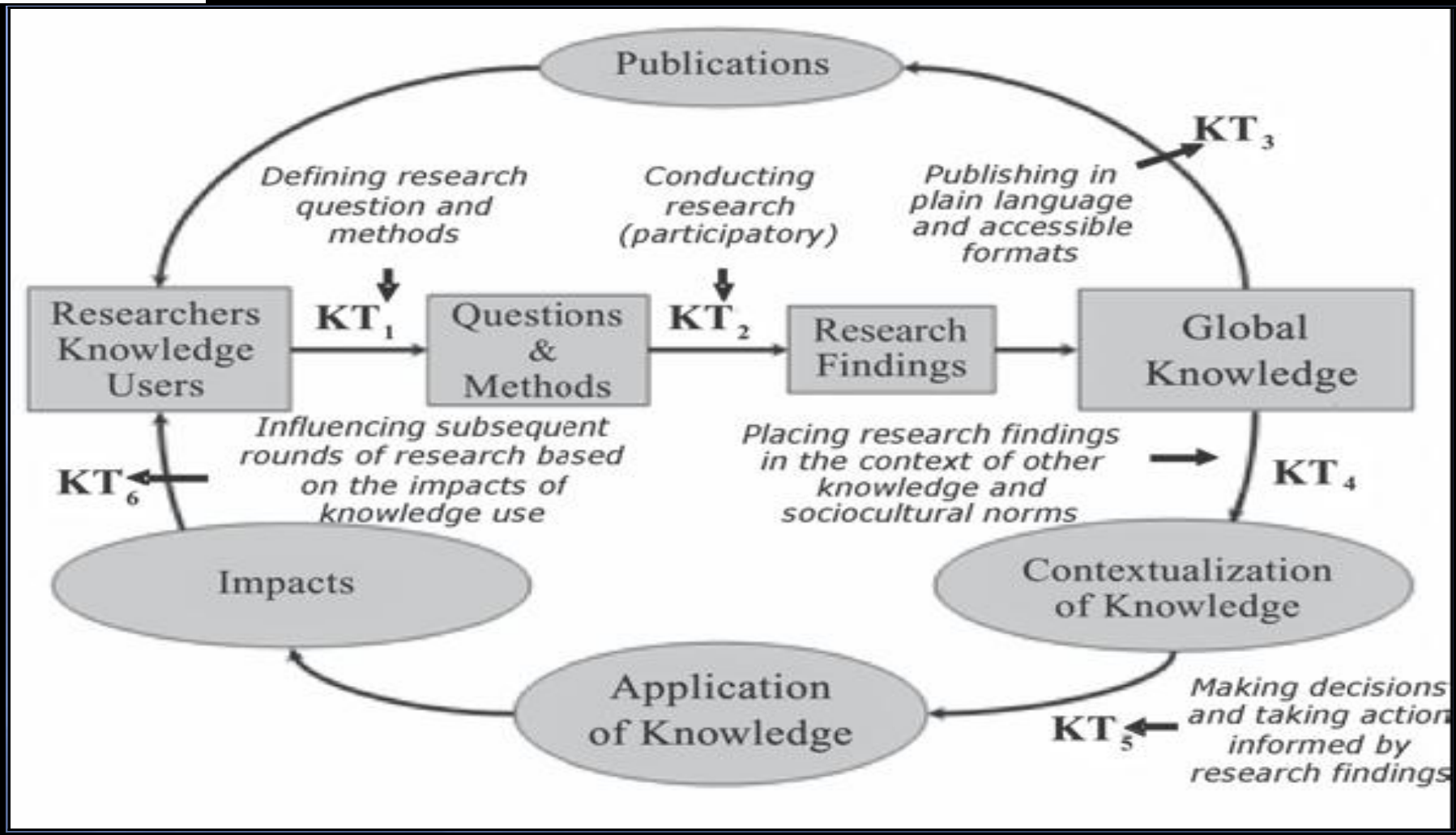
۳- تعامل و کاربرد دانش

اهمیت و ضرورت تحقیق

- ❖ در حال حاضر بین پژوهش و عمل، شکافی وجود دارد و پر کردن شکاف میان پژوهش و عمل مستلزم هر چه نزدیکتر نمودن دنیای پژوهشگران و تصمیم گیرندگان است.
- ❖ کاربرست دانش (ترجمان دانش) به معنای اطمینان از آگاهی و استفاده ذینفعان از یافته های پژوهشی جهت تصمیم سازی در امور مرتبط با سلامت و مراقبت از سلامت " می باشد.

اهداف تحقیق

1. بررسی سهم هر یک از **عوامل** ششگانه مؤثر در فرآیند کاربرد دانش (ترجمان دانش) یافته های پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال های ۸۷-۸۳.
2. ارزیابی نحوه اجرای **فرآیند** کاربرد دانش (ترجمان دانش) در دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال های ۸۷-۸۳ ناظر بر رویکردهای راهبردی (موازی - پیگیرانه).
3. مقایسه نظرات پژوهشگران و کاربران در باره هر یک از عوامل مؤثر ششگانه کاربرد دانش (ترجمان دانش).
4. مقایسه نظرات پژوهشگران و کاربران در باره راهبردهای دوگانه (موازی - پیگیرانه) کاربرد دانش (ترجمان دانش) .





Factors

kt1=Researchers knowledge users.

Kt2=Question & methods.

Kt3=Research findings.

Kt4=Global knowledge.

Kt5= Contextualization of knowledge.

Kt6= Application of knowledge and Impact

**Process

Kt1=Defining research & Question

Kt2= Conducting research
(participatory)

Kt3= Publishing in plain language
& accessible formats.

Kt4= Placing research findings in
the context of other knowledge &
sociocultural
Norms.

Kt5= Making decisions and taking
action informed by research
findings.

Kt6= Influencing subsequent
rounds of research based on the
impact of knowledge use.

فرایند ششگانه ترجمان دانش

- KT(1): تدوین طرح تحقیق .
- KT(2): هدایت نحوه اجرای پژوهش.
- KT(3): نشر نتایج.
- KT(4): جایگزین سازی کاربردی یافته های پژوهشی در بافت دانش موضوعی.
- KT(5): کاربرست نتایج.
- KT(6): پژوهش های آتی.

عوامل ششگانه ترجمان دانش

- KT(1): داشتن ادبیات مناسب موضوع دانش (پژوهشگران و کاربران مناسب)
- KT(2): سئوالات روش شناسی.
- KT(3): یافته های پژوهش.
- KT(4): گستره دانش موضوعی در موضوع.
- KT(5): بافتمندسازی یافته ها در گستره دانش موضوعی.
- KT(6): کاربرست یافته ها و تأثیرات آنها .

راهبردها:

راهبرد موازی:

راهبردی است که کاربر از ابتدا (انتخاب موضوع پژوهش) تا انتهای

تحقیق

(تحلیل نتایج و کاربرست آنها) با محقق همراه شده و مورد

مشورت قرار گرفته است.

راهبرد پیگیرانه:

راهبردی است که کاربر بعد از به انجام رسیدن طرح تحقیقاتی توسط

محقق، در کاربرست نتایج پژوهش دخیل شده و مورد مشورت قرار

گرفته باشد.



لاویس (lavis) و همکارانش پنج پرسش کلیدی را مطرح می کنند:

۱- چه چیز باید انتقال یابد؟

۲- دانش حاصل از پژوهش، به چه کسانی باید انتقال یابد؟

۳- دانش حاصل از پژوهش، چگونه باید انتقال یابد؟

۴- دانش حاصل از پژوهش، توسط چه کسی باید انتقال یابد؟

۵- دانش حاصل از پژوهش، با چه منظوری باید انتقال یابد؟

هنوز شواهد در خصوص کارآیی احتمالی راهبردهای مختلف جهت غلبه بر موانع خاص ناکافی است. افرادی که در موضوع کاربرست دانش (ترجمان دانش) درگیر می‌شوند نیازمند شناخت موانع، عوامل و فرایندهای موثر قابل تعدیل و غیرقابل تعدیل و اولویت بندی موانع بر اساس بررسی نقش تهدیدکننده آنها در امر خطیر کاربرست دانش (ترجمان دانش) می‌باشند. تا کنون پژوهش **داخلی** به تفکیک عوامل و فرایندهای موثر انجام نشده است.

روش پژوهش

<p>تمامی محققین است که در سال های 87- 83 تحقیقات کاربردی ثبت شده در دانشگاه علوم پزشکی شیراز داشته اند که مشتمل بر 90 محقق و 104 تحقیق می باشد.</p>	<p>جامعه آماری</p>
<p>کلیه تحقیقات کاربردی در سالهای 87-83 دانشگاه علوم پزشکی شیراز که تعداد آنها 104 تحقیق بوده است.</p>	<p>نمونه آماری</p>
<p>کل شمار</p>	<p>روش نمونه گیری</p>
<p>مقیاس پنج درجه ای لی کرت</p>	<p>روش جمع آوری اطلاعات</p>
<p>توصیفی (فراوانی و درصد و میانیگی). آزمون t</p>	<p>روش های آماری</p>



ابزار تحقیق:

مشمول بردو پرسشنامه ،۱- پرسشنامه بررسی عوامل و فرایندهای موثر بر

کاربست دانش (ترجمان دانش) دارای ۶۰ سوال می باشد.

۲- پرسشنامه بررسی راهبردهای موازی و پیگیرانه شامل ۶ سوال.

روایی:

پیگیرانه	موازی	راهبردها
0/55-0/83	0/40-0/92	همبستگی
0/0001	0/0001	سطح معنی دار



پایایی:

پایایی کل پرسشنامه و هر یک از متغیرها با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس و نیز زیر مقیاس ها عبارتند از:

کاربر		پژوهشگر		مؤلفه ها
فرآیند	عوامل	فرآیند	عوامل	
%.50	%.80	%.42	%.66	KT ₁
%.51	%.82	%.41	%.69	KT ₂
%.49	%.73	%.98	%.42	KT ₃
%.93	%.42	%.98	%.75	KT ₄
%.41	%.87	%.98	%.45	KT ₅
%.91	%.75	%.70	%.98	KT ₆
%.93	%.95	%.78	%.82	پایایی کل زیر مقیاس
%.97		%.95		پایایی کل مقیاس



یافته های پژوهش:

سؤال اول: سهم هر یک از عوامل ششگانه مؤثر در فرآیند کاربست دانش (ترجمان دانش) یافته های پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال های ۸۷-۸۳ چقدر است؟

میانگین عوامل و فرایندهای کاربست دانش.

کاربر	پژوهشگر		مؤلفه ها	
	* عامل	** فرآیند		
** فرآیند	* عامل	** فرآیند	* عامل	
2/12	16/14	10/23	16/38	KT1
2/08	12/21	18/59	15/07	KT2
12/14	12/71	11/02	14/48	KT3
9/21	6/29	13/94	15	KT4
13/43	7/50	23/42	9/58	KT5
6/50	3/14	8/46	11/78	KT6
45/48	57/99	85/66	82/29	کل



سوال دوم: آیا بین نظرات پژوهشگران و کاربران (کاربران میانی) در باره هر یک از عوامل مؤثر ششگانه کاربرست دانش (ترجمان دانش) تفاوت معناداری وجود دارد؟

آزمون تی مستقل بین پژوهشگران و کاربران در **عوامل** شش گانه کاربرست دانش (ترجمان دانش)

عوامل	گروه ها	میانگین	انحراف معیار	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معناداری
KT1، ادبیات مناسب موضوع	پژوهشگر	16/38	4/09	0/19	110	0/84
	کاربر	16/14	4/33			
KT2، روش شناسی	پژوهشگر	15/07	3/18	3/07	110	0/001
	کاربر	12/21	3/72			
KT3، یافته های پژوهش	پژوهشگر	114/48	1/86	3/02	110	0/001
	کاربر	12/71	3/09			
KT4، گستره دانش موضوعی	پژوهشگر	15	3/57	9	110	0/0001
	کاربر	6/29	1/26			
KT5، بافتمند سازی یافته ها	پژوهشگر	9/58	2/57	2/82	110	0/001
	کاربر	7/50	2/62			
KT6، کاربرست	پژوهشگر	11/78	3/69	8/58	110	0/0001
	کاربر	3/14	1/70			
کل عوامل	پژوهشگر	82/28	13/35	6/25	110	0/0001
	کاربر	58	15/26			

آزمون تی بین پژوهشگران و کاربران در فرآیند شش گانه کاربست دانش (ترجمان دانش).

فرایند	گروه ها	میانگین	انحراف معیار	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معناداری
KT1، تدوین طرح تحقیق	محقق	10/23	1/97	13/95	110	0/0001
	کاربر	2/64	1/23			
KT2، نحوه اجرای پژوهش	محقق	18/56	5/25	11/66	110	0/0001
	کاربر	2/14	0/77			
KT3، نشر نتایج	محقق	11/02	2/71	1/45	110	0/14
	کاربر	12/14	2/53			
KT4، جایگزین سازی یافته	محقق	13/94	3/99	4/20	110	0/0001
	کاربر	9/21	3/42			
KT5، کاربست نتایج	محقق	23/42	4/42	8/17	110	0/0001
	کاربر	13/43	3			
KT6، پژوهش های آتی	محقق	8/46	2/93	2/29	110	0/02
	کاربر	6/50	34/3			
کل فرایند	محقق	85/66	12/73	10/90	110	0/0001
	کاربر	46/07	12/56			



سؤال سوم: نحوه اجرای فرآیند کاربرست دانش (ترجمان دانش) در دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال های ۸۷-۸۳ ناظر بر کدام یک از رویکردهای راهبردی (موازی-پیگیرانه) می باشد؟

فراوانی و درصد نظرات پژوهشگران و کاربران در مورد راهبردهای دوگانه موازی-پیگیرانه کاربرست دانش.

کاربر		پژوهشگر		مؤلفه های موازی-پیگیرانه				
درصد	خیر	درصد	بله	درصد	خیر	درصد	بله	
43%	6	57%	8	17%	17	83%	81%	مشورت در انتخاب موضوع
28%	4	72%	10	25%	25	75%	73	مشورت در نحوه اجرا
72%	10	28%	4	19%	19	81%	79	مشارکت در مراحل اجرا
72%	10	28%	4	56%	55	44%	43	ارائه پیشنهاد برای تحلیل
72%	10	28%	4	67%	65	33%	33	ارائه پیشنهاد در مرحله استنتاج
72%	10	28%	4	31%	30	69%	68	تاثیر بازخوردها
50%	7	50%	7	-	-	-	-	بستر سازی برای اجرای پژوهش
65%	9	35%	5	-	-	-	-	ارزیابی نتایج مداخلات مدیریتی و اجرایی

سوال چهارم: آیا بین نظرات پژوهشگران و کاربران (مدیران میانی) در باره راهبردهای دو گانه (موازی -پیگیرانه) کاربردش (ترجمان دانش) تفاوت معناداری وجود دارد؟

آزمون تی مستقل بین پژوهشگران و کاربران در راهبردهای دوگانه موازی-پیگیرانه کاربردش دانش.

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار تی	انحراف معیار	میانگین	گروه ها	راهبردهای موازی و پیگیرانه
0/02	110	2/24	0/38	0/83	پژوهشگر	مشورت در انتخاب موضوع
			0/51	0/57	کاربر	
0/80	110	0/24	0/43	0/74	پژوهشگر	مشورت در نحوه اجرا
			0/46	0/71	کاربر	
0/001	110	4/48	0/39	0/81	پژوهشگر	مشارکت در مراحل اجرا
			0/46	0/29	کاربر	
0/28	110	1/08	0/49	0/44	پژوهشگر	ارائه پیشنهاد برای تحلیل
			0/46	0/29	کاربر	
0/70	110	0/37	0/47	0/34	پژوهشگر	ارائه پیشنهاد در مرحله استنتاج
			0/46	0/29	کاربر	
0/001	110	3/07	0/46	0/69	پژوهشگر	تاثیر بازخوردها
			0/46	0/29	کاربر	

بحث:

- 1- عدم مشارکت کاربر با پژوهشگر در مراحل مختلف پژوهش و کاربست دانش.
- 2- عدم مشارکت کاربران بدلیل وجود مشکلات و سختی در مشورت با آنان و تنها در مواردی که ضرورت آ شده است آن احساس شده است مورد شور قرار گرفته اند.
- 3- عدم آشنایی پژوهشگران و بعضا کاربران با فرایند ترجمان دانش (KTE).
- 4- اهمیت درک موضوع ترجمان دانش (KTE).
- 5- نبود بستر سازی مناسب و فرهنگ سازی دانشگاهی در این زمینه.
- 6- عدم آموزش و برگزاری کارگاه های تخصصی مرتبط با چگونگی کاربست یافته های پژوهشی به صورت موازی و پیگیرانه.
- 7- عدم وجود راهکارهای طراحی شده یا قانونی برای اجرایی شدن این امر از طرف معاونت پژوهشی دانشگاه.

نتیجه گیری :

❖ در خصوص راهبردهای **موازی و پیگیرانه**، در دانشگاه علوم پزشکی شیراز ناظر برهیچیک از راهبردها (خصوصاً راهبرد موازی) نبوده و تنها کاربران تاحدوی (۵۷٪) در انتخاب موضوع تحقیق مورد مشورت قرار گرفته اند.


❖ نتایج بدست آمده در خصوص **عوامل و فرایندهای موثر** در کاربست دانش (ترجمان دانش) بیانگر آن است که پژوهشگران برای انجام تحقیقات کاربردی خود، کاربران را مشارکت نداده و تنها در مواردی که نیاز آن احساس شده است نظرات آنها را جویا شده اند. به عبارتی دیگر پژوهشگران جدای از کاربران به انجام تحقیقات خود مبادرت نموده اند.

پیشنهادات کاربردی:

1. استفاده از الگوی شش گانه کاربرست دانش (ترجمان دانش) برای انجام تحقیقات بویژه تحقیقات کاربردی در علوم پزشکی
2. تنظیم کارگاه های آموزشی و درک فرآیند کاربرست دانش (ترجمان دانش) .
3. راهبردهایی جهت الزام پژوهشگران به جلب مشارکت کاربران در مراحل مختلف پژوهش تدوین گردد.
4. فرهنگ سازی در مورد کاربرست نتایج پژوهش ها توسط کاربران (مدیران، سیاستگذاران و سایر ذینفعان).
5. تدارک ساز و کار اطلاع رسانی نتایج پژوهش به کاربران ذینفع جهت استفاده و کاربرست نتایج تحقیق.
6. ارائه گزارش نحوه کاربرست به معاونت پژوهشی از طرف محقق و کاربر.

پیشنهادات پژوهشی:

1. بررسی اهمیت تصمیم گیری مبتنی بر پژوهش و فرآیند انتقال دانش.
2. شناخت موانع و محدودیت های کاربرست نتایج پژوهش در دانشگاه ها.
3. شناخت موانع و محدودیت های کاربرست نتایج پژوهش در رشته های غیر پزشکی.
4. ارزیابی تأثیر بستر سازی و فرهنگ سازی جهت استفاده فرآیند کاربرست دانش (انتقال دانش) و کاربرست نتایج پژوهش ها.
5. ارزیابی تأثیر فراهم نمودن تسهیلات برای کاربرست و تجاری سازی نتایج پژوهش ها.
6. نیازسنجی میز لن مدیران پژوهشی دانشگاه ها در مورد کاربرست دانش تحقیقات و طراحی کارگاه های تخصصی.



سرمایه عمر آدمی یک نفس است
وین یک نفس از برای یک همنفس است
با همنفسی گر نفسی بنشینی
مجموع حساب عمر، آن یک نفس است

با تشکر از
حضور
سبزتان

